

ter og Bilag, som ere vedlagte Sagen, findes der Erklæringer fra Stiftsamtmand Simony og Birkedommer Flensborg, hvori det siges, at det ikke er sømmeligt, at man har villet benytte sig af Mandens mindre Kjendskab til Sligt og frataget ham hans Privelegier samt, at man ubetinget maa holde paa, at den Sum der skal udredes aarlig, er fast bestemt i Priviligiet, og at han ikke kan komme til at udrede Mere. Ja, Simony siger endog saa, at han bør have tilbagebetalt, hvad han har udredet for meget. Ikke desto mindre stillede Regjeringen sig ugunstigt til denne Sag, og den blev Gjenstand for en Rets sag, som endelig fik sin Afgjørelse ved Høiesteret efter at være gaaet gennem alle Instanser. Høiesteret erklærede, at Priviligiet staaer ved fuld Gyldighed, og navnlig, at han ikke skal betale Mere end 24 Rbd. om Aaret. Om nu Cieren af Laarbæk Kro har faaet det tilbage, han har betalt for meget i 14 Aar fra 1852 til 1866, da Høiesteretsdommen faldt — 51 Rbd. hvert Aar —, er jeg ubestjendt med; det vise Dokumenterne ikke Noget om; men selv om han har faaet det tilbage, er det sandsynligt, at denne Sum er gaaet med til Procesomkostninger for at faae hans Ret godkjendt til kun at betale det, som Priviligiet siger, han skal udrede. Det er klart, at der her er gjort ham en Uret, idet man trods Priviligiets rene og klare Ord har affordret ham en saa meget større Afgift og derved gjort det nødvendigt for ham at gaa den lange, trange og besværlige Retsvei. Naar den ærede Ordfører nu sagde, at Dommen ikke med et eneste Ord omtaler, at han har Eneret, da er det rigtigt, men det behøves heller ikke, naar den erkjender Priviligiet staaende ved fuld Magt. Den ærede Ordfører kom til at sige, at der kun et eneste Sted var nævnt, at han havde denne Eneret. Det er rigtigt nok; det er, saa vidt jeg husker, i den Bevilling, der er udstedt 1723. (Ordføreren: Ret, 1718.). Ret, i 1723 er Eneretten givet og i 1740 er Extensionsbevillingen givet, som henviser til 1723, og enhver senere Bevilling henviser til Extensionsbevillingen. Det er derfor klart, at man ikke behøver at nævne Eneretten i ethvert nyt Bevillingsdokument, naar dette henviser til den tidligere paa en bestemt Dato udstedte. At Dommen skalde tale om Eneretten, var der ingen Anledning til, idet Dommen henviser til Priviligierne og stadfæster disse. Da Sagen nærmest dreier sig om et Bestatningspørgsmaal, indskrænker Dommen sig til navnlig at udtale det, at han kun kommer til at udrede 24 Rbd. aarlig. Da nu denne Doin var falden, og der allerede var stet betydelig Indskrænkning i disse Priviligier, idet der, som det hedder i Andragendet, allerede er oprettet 17 Beværtningssteder eller Udsalgsteder paa dette Omraade, hvor han i Virkigheden i Følge disse gamle Bevillinger havde Eneret, var det naturligt, at vedkommende Cier hen-

vendte sig til Regjeringen for ligesom ved Tilfælde af lignende Natur at faae en vis Erstatningssum for Priviligiet. Dette lyffedes ham ikke, og han maatte atter begynde paa en ny Rets sag. Den gik kun igjennem de to Instanser, Underretten og Overretten, og gik ham imod i begge. Det er jo en Selvfølge, at en saadan Proces koster mange Penge; en Mand kan blive overløst i den Henseende saaledes, at han, om han end har Udsigt til at faae sin Ret godkjendt derved, dog kan sige sig selv, at han udsætter sig for alt for store Tab. Som Følge deraf har vedkommende Cier af Laarbæk Kro ikke kunnet og ikke turdet gaa til Høiesteret med sin Sag, idet et Andragende til Regjeringen om at faae fri Proces ved Høiesteret, hvad der egentlig maatte ligge naturligt for, maatte blive bevilget overfor saa klare Dokumenter, er blevet afflaaet. Der var da ikke Andet for ham at gjøre end at henvende sig til Rigsdagen for ved dens Medvirkning at faae Spørgsmaalet draget frem, klart og tydeligt, som det er i sin hele Sammenhæng, for at han muligvis ved vor Hjælp en Gang kunde komme til sin Ret. Det gjør mig noget ondt at høre den ærede Ordfører udtale sig saa bestemt derimod. Imidlertid tror jeg dog, at der i Udvalget har været en vis Sympathi for vedkommende Andrager, og det turde da være, at man ved en næiere og mere fuldstændig Overveielse vilde kunne komme til det Resultat, at ligesaa fuldt som man i sin Tid afløste Eneretten til Kobberværket i Sjælland og Priviligierne for Farverigaarden i Stege og for Kroen paa Fjans (Afbrydelse): Min ærede Sidemand (D. Christensen) siger „Møllerne,“ der var der imidlertid en Overgangstid, men her har man uden nogen Overgangstid grebet ind i Vedkommendes Eiendomsret, i hans Priviligier. Den første Betingelse for enhver Stat er at respektere Eiendomsretten, og jeg maa i saa Henseende endnu en Gang henvise min ærede Sidemand til Grundlovens § 82. Jeg vilde altsaa sige, at lige saa fuldt, som man herfra har kunnet afløse disse ældre Priviligier, lige saa fuldt maa vi ogsaa her komme til at unde Cieren af Laarbæk Kro, der har de mest uomstridelige reelle Priviligier, der kunne tænkes, som hjemle ham Eneret, Priviligier, hvortil der næsten faaves Sideskytse, hans Ret. Naar vi nu se, hvad han har været udsat for, kan det ikke negtes, at man ligesom faar et Indtryk af, at, hvis vi ikke paafe, at der ses lidt nærmere efter en saadan Fremgangsmaade fra Administrationens Side, hvor man i en Række af 12—14 Aar forlanger 50 Rbd. mere af en Mand, end han skal give, vil der let kunne komme Forhold tilstede, som man maa beklage. Jeg vil da ønske, at man herfra vil vise dette Andragende sin Sympathi, naar det mulig en anden Gang kommer frem. Lige over for den Stilling, den ærede Ordfører har indtaget, skal jeg ikke forsøge nu at tvinge denne